

Orvosbiológiai számítógépes gyakorlatok

(BMEVITMM203)

Mérési jegyzőkönyv

SPECT képzés

Készítették:

Jánosa Dávid Péter (FDSA7Y)

Mokánszki Béla (FA8YEZ)

Veres Dániel Sándor (GLZPT9)

2014. március 20.

M Ű E G Y E T E M 1 7 8 2

Tartalom

Bevezető.....	2
A mérés célja	2
A méréshez felhasznált eszközök	2
1. mérés: Radon-transzformációhoz kapcsolódó feladatok.....	3
1. feladat	3
2. feladat.....	4
3. feladat	7
4. feladat.....	9
2. mérés: Rendszermátrix használata.....	11
1. feladat	11
3. mérés - Beépített rendszermátrix használata	13
1. feladat	13
2. feladat.....	14
3. feladat	16
4. feladat.....	17
4. mérés – Elnyelés szimulálása	20
1. feladat	20
2. feladat	22
A mérés értékelése.....	23

Bevezető

Az orvos napjainkban is jelentősen támaszkodik anatómiai tudására. A morfológiai képalkotás alapgondolata, hogy a szervi bajokat a megváltozott anatómiai viszonyok mutatják meg. Számos esetben azonban nem elegendő a makroszkópos elváltozások megtalálása, a megfelelő diagnózishoz vagy sejtszintű felbontásra vagy a sejtek metabolizmusának feltérképezésére lenne szükség. Ezen vizsgálatokat átfogóan funkcionális képalkotásnak nevezzük, és tulajdonképpen egyszerűbb formában a klinikai gyakorlat részét képezik harminc éve. Természetesen az orvos és beteg számára akkor a leghasznosabbak ezen információk begyűjtése, amennyiben az az élő szervezeten belül – in vivo – valósul meg. Ezen funkcionális, in vivo technikák közé tartozik a Single Photon Emission Computed Tomography (SPECT) is.

A mérés célja

A mérés folyamán különböző 2D képeket próbálunk meg rekonstruálni különböző algoritmusokkal és a rekonstruált képeket összehasonlítani egymással.

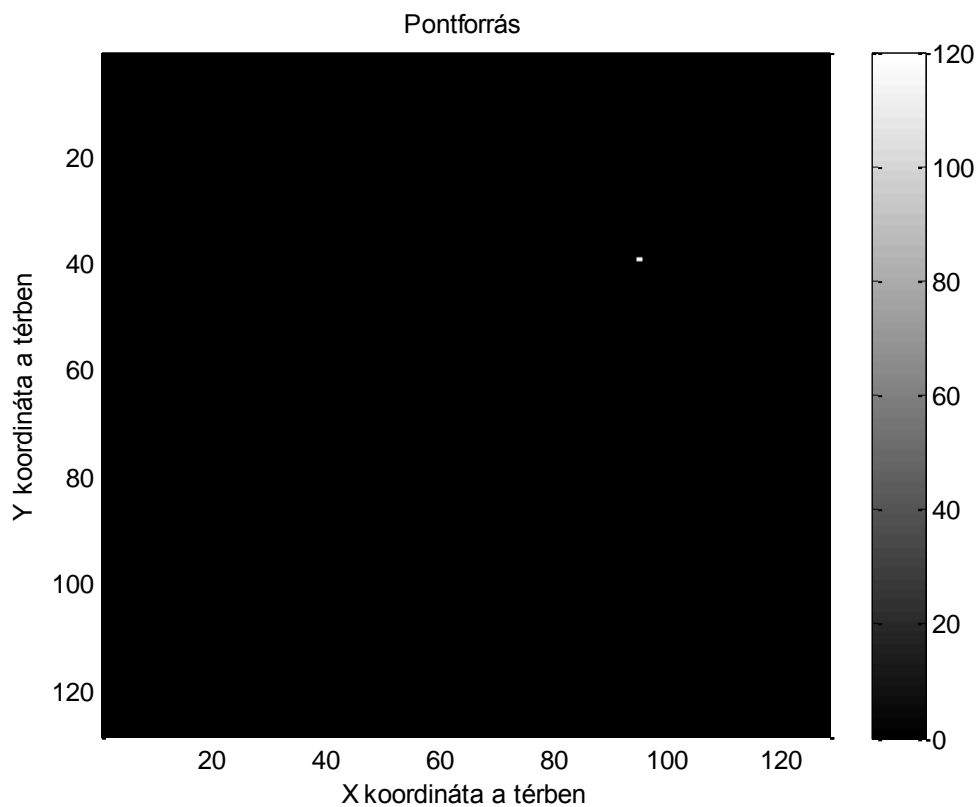
A méréshez felhasznált eszközök

A mérés során a MATLAB 2006b programcsomagot használtunk, amely a Campus licenzprogram keretében elérhető az egyetemen. Valamint a https://www.iit.bme.hu/sites/default/files/Meres6_scripts.zip címen elérhető adatfájlokat használtuk.

1. mérés: Radon-transzformációhoz kapcsolódó feladatok

1. feladat

Hozzon létre egy 128×128 méretű intenzitásképet, amelyben egyetlen pixel értéke legyen 0-tól különböző (a kép közepétől kicsit távolabb legyen ez a pontforrás, hogy a szinogramon lássuk a szinuszos formát!) Készítse el ezen pontforrás Radon transzformáltját és jelenítse meg a szinogramot (180 fokos és 360 fokos felvétel esetén is) A projekciók 3 fokonként készüljenek.

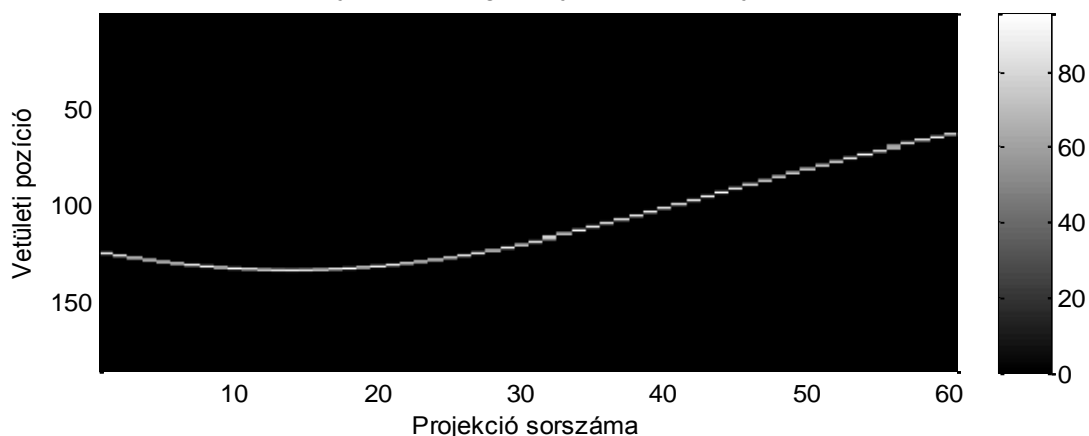

1. ábra: Elemzésre használt kép

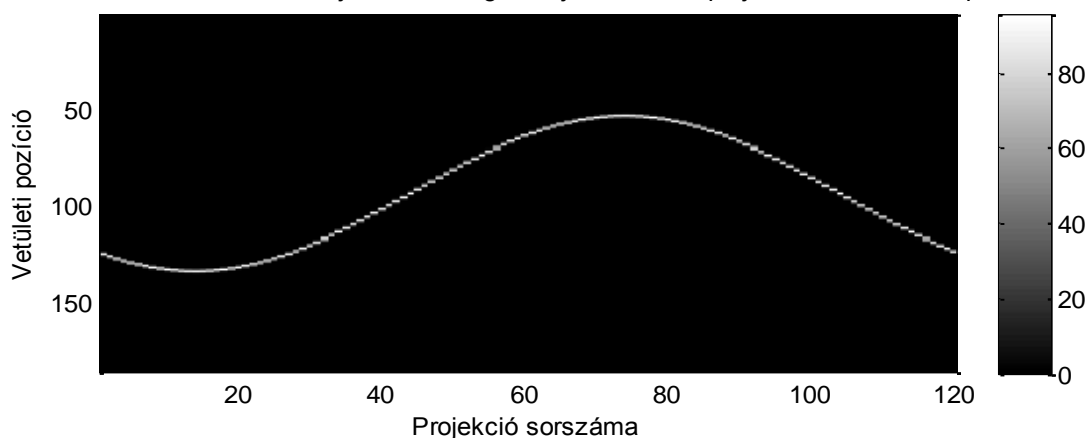
A fent látható képet elemeztük, amelynek minden pixelértéke 0, kivéve a 39, 95-ös koordinátájú pixelt, amelynek értéke 100.

A Radon- transzformációval készített szinogramok (180 és 360 projekciókkal) láthatók a 2. ábrán:

Pontforrás Radon-transzformációjának szinogramja 180 fokos projekcióval, 3 fokos lépésközzel

Pontforrás Radon-transzformációjának szinogramja 360 fokos projekcióval, 3 fokos lépésközzel

2. ábra: Szinogramok (180 és 360 fokos projekciókkal)

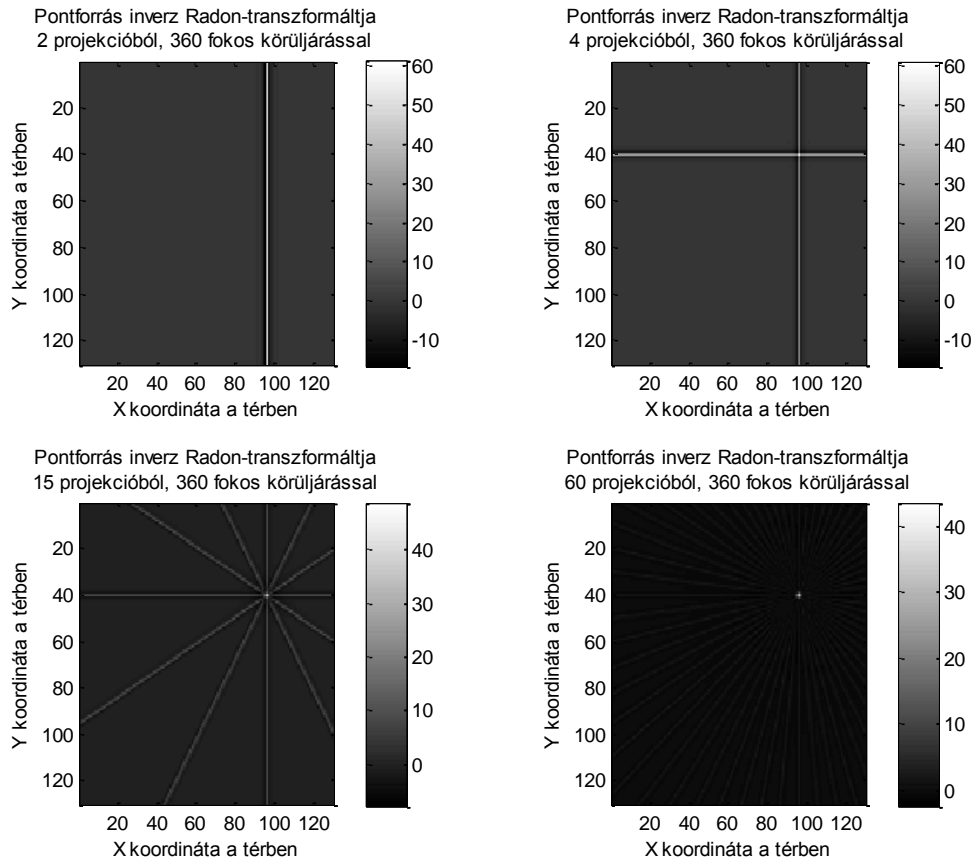
A két szinogramot összehasonlítva, jól látszik, hogy 180 fokos projekció esetében szépen kirajzolódik a fél szinusz, amíg a 360 fokosnál a teljes szinuszt láthatjuk.

Egy szimmetrikus, homogén struktúra, jelen esetünkben a 128x128-as „doboz”, esetében felmerül a kérdés, hogy van-e értelme a 360-as projekciónak, ugyanis ugyanazokat az értékeket kaphatjuk a „szemközti” vetítésekből. Más a helyzet egy in vivo, inhomogén test esetében, ahol például az eltérő attenuáció miatt a szemközti projekciók is lényegesen eltérhetnek egymástól.

2. feladat

Vizsgálja meg, hogy az inverz Radon-transzformáció hogyan rekonstruálja a pontforrást különböző számú (2,4...) vetületből. Mi a tapasztalat?

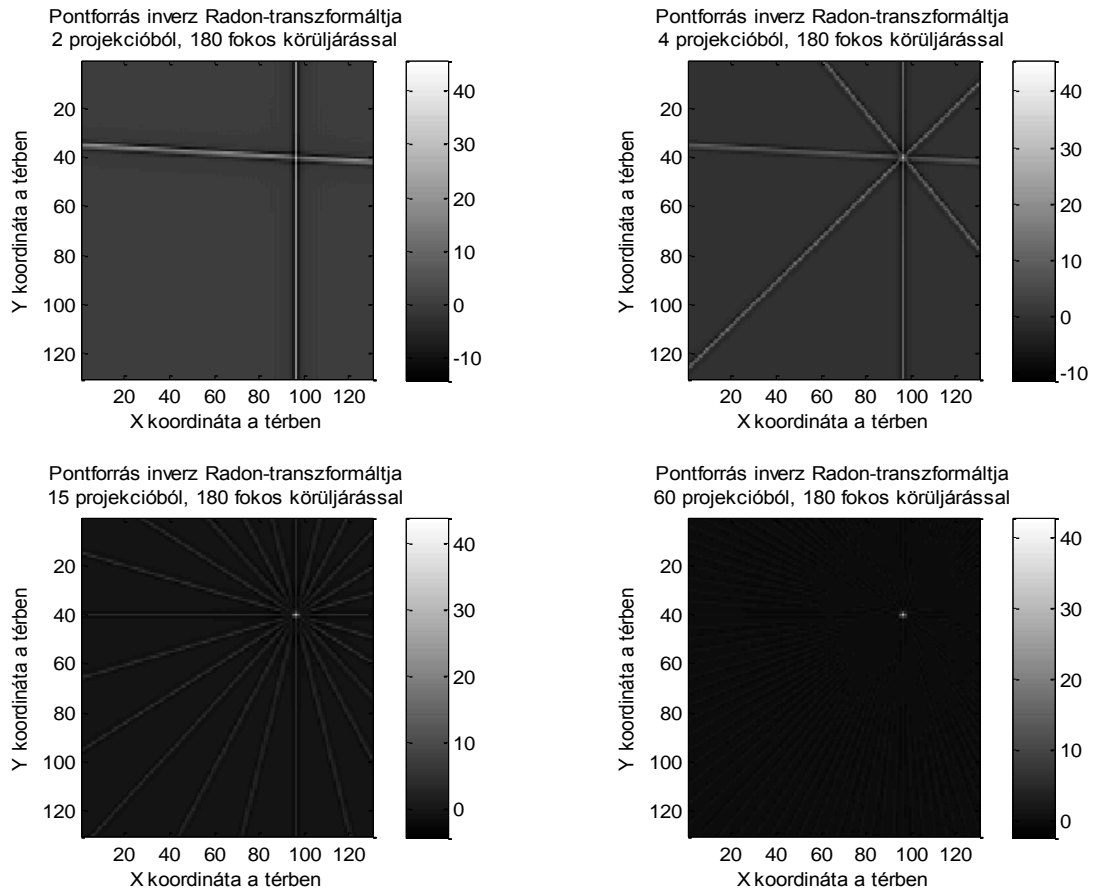
A 3. ábrán mutatjuk be az előző feladatban készített 180 fokos felvétel különböző számú vetületeiből inverz Radon – transzformációval kapott rekonstruált képeket:

3. ábra: 180 fokos vetítések inverz Radon transzformáltjai

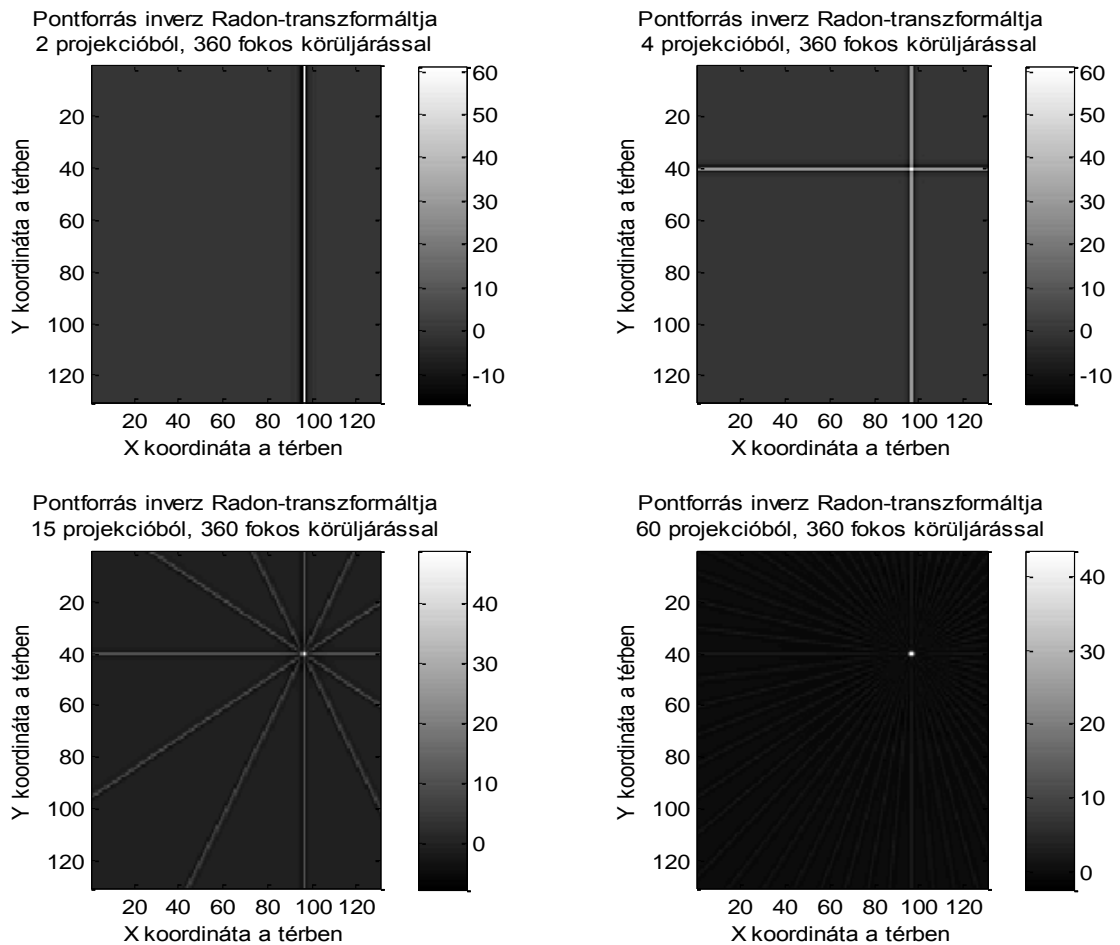
Az ábrák alapján azt mondhatjuk, hogy a néhány projekcióból készített kép nem adja vissza az eredeti képet. A projekciók számának növelésével egyre jobb közelítést kapunk az eredeti képhez.

A 4. ábrán mutatjuk be az előző feladatban készített 360 fokos felvétel különböző számú vetületeiből inverz Radon – transzformációval kapott rekonstruált képeket:

4. ábra: 360 fokos vetítések inverz Radon transzformáltjai

Hasonló következtetéseket vonhatunk le, mint az előzőekben. Érdekes megfigyelni, amennyiben csak kettő és egymással „szemközti” projekciót választunk, akkor hasonló eredményekhez jutunk, mintha csak 1 projekciót választottunk volna (vesd össze az 1. feladatnál írtakkal).

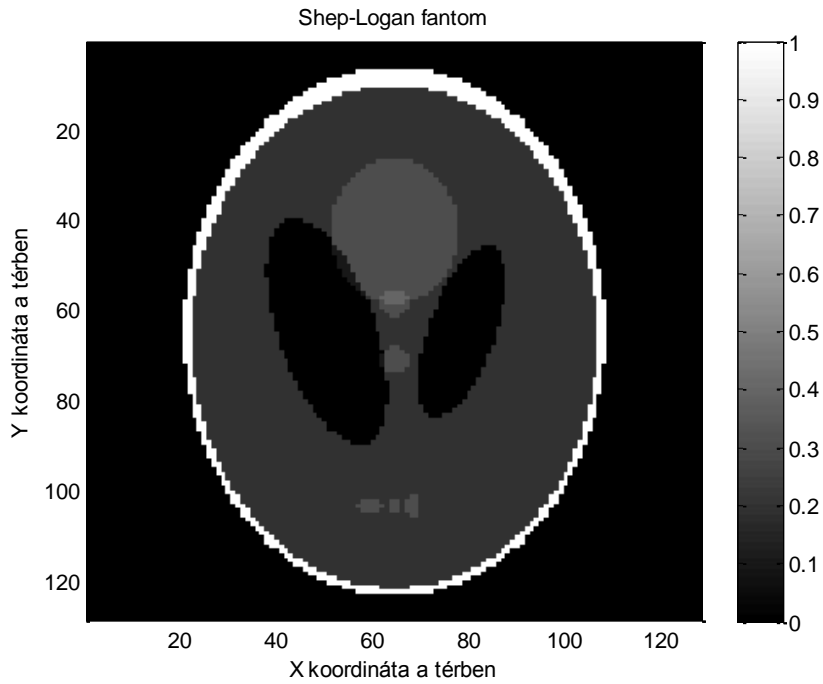
5. ábra:: Pontforrás inverz Radon transzformáltja 360 fokos körüljárással, szembe eső projekciókat használva

3. feladat

Végezze el az előző feladatot egy másik fantommal is! Legalább hány projekciós képet kell készíteni ahhoz, hogy vissza tudjuk állítani a kép részleteit?

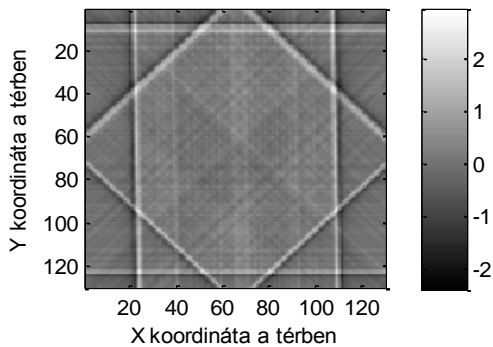
A feladatot Shep-Logan fantommal végeztük el, ennek képe az 5. ábrán látható.

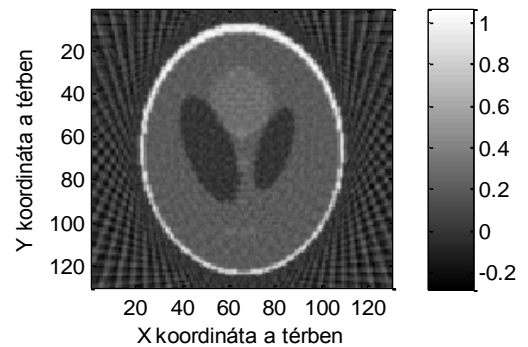

6. ábra: Shep-Logan fantom

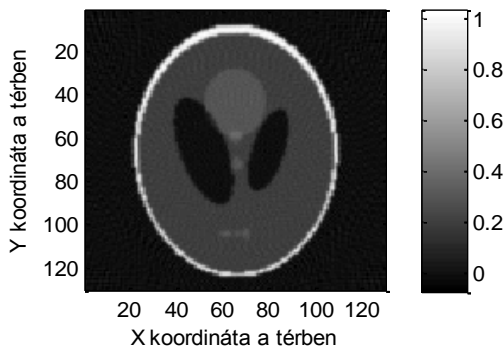
Shep-Logan fantom inverz Radon-transzformáltja
4 projekcióból, 180 fokos körüljárással

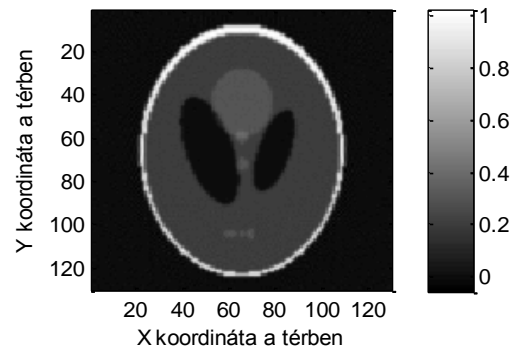
Shep-Logan fantom inverz Radon-transzformáltja
15 projekcióból, 180 fokos körüljárással

Shep-Logan fantom inverz Radon-transzformáltja
60 projekcióból, 180 fokos körüljárással

Shep-Logan fantom inverz Radon-transzformáltja
180 projekcióból, 180 fokos körüljárással

7. ábra: Shep-Logan fantom különböző számú projekciókkal

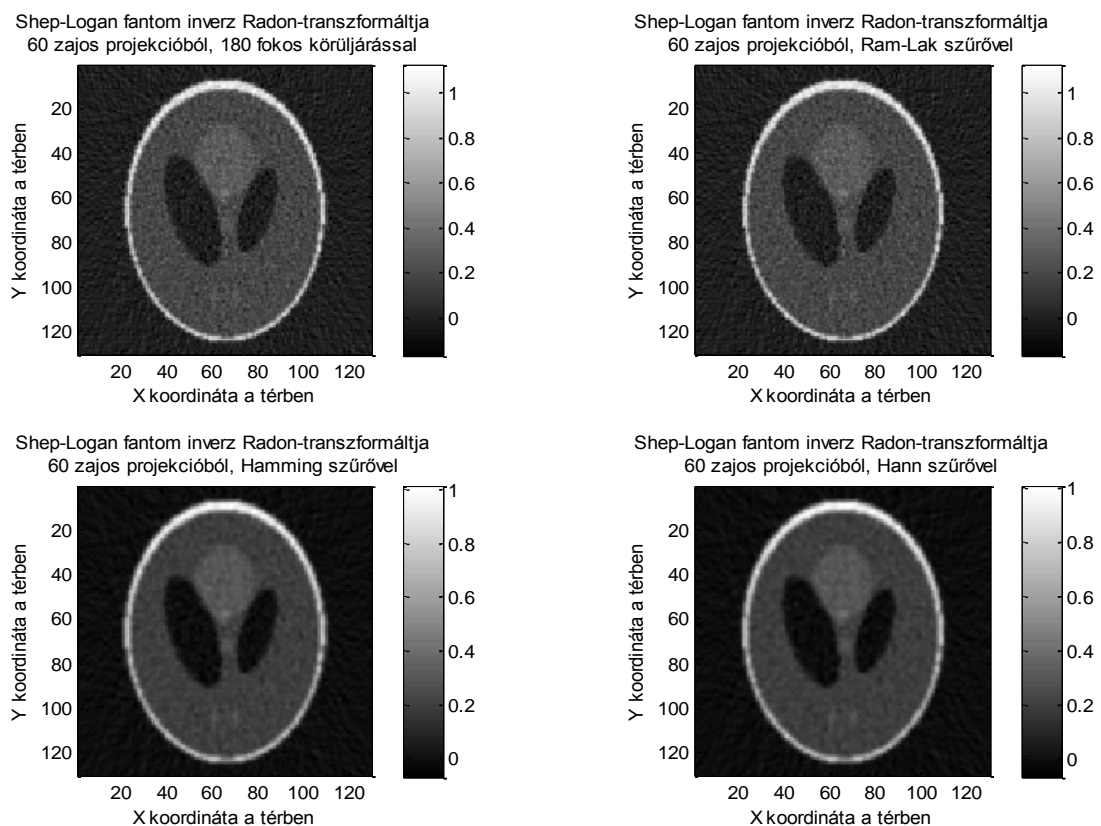
A 6. ábrán 180 fokos projekciókat alkalmaztunk, ahogy látható 4 projekciónál még nem látszik a képlet kontúrja sem, de 15-nél már maga a fantom és a benne elhelyezett „elváltozások” is egész jól kivehetők, a projekció szám növelésével utóbbiak egyre nagyobb kontraszttal jelennek meg.

A saját tapasztalataink szerint így nagyjából 15-20 projekció elégséges az eredeti kép részleteinek ábrázolására.

4. feladat

Adjon Poisson zajt az előző feladatban (legalább 60 vetületi kép esetén) készült szinogramhoz és próbálja meg szűrő nélkül, illetve valamelyik szűrővel is a rekonstrukciót!

Ebben a feladatban a szinogramunkhoz Poisson zajt adtunk, majd vizsgáltunk 3 ismert szűrőt(Ram-Lak, Hamming, Hann) miként képesek a képen megjelenő zajt szűrni.

8. ábra: A fantom zajos, illetve különböző szűrőkkel szűrt képe

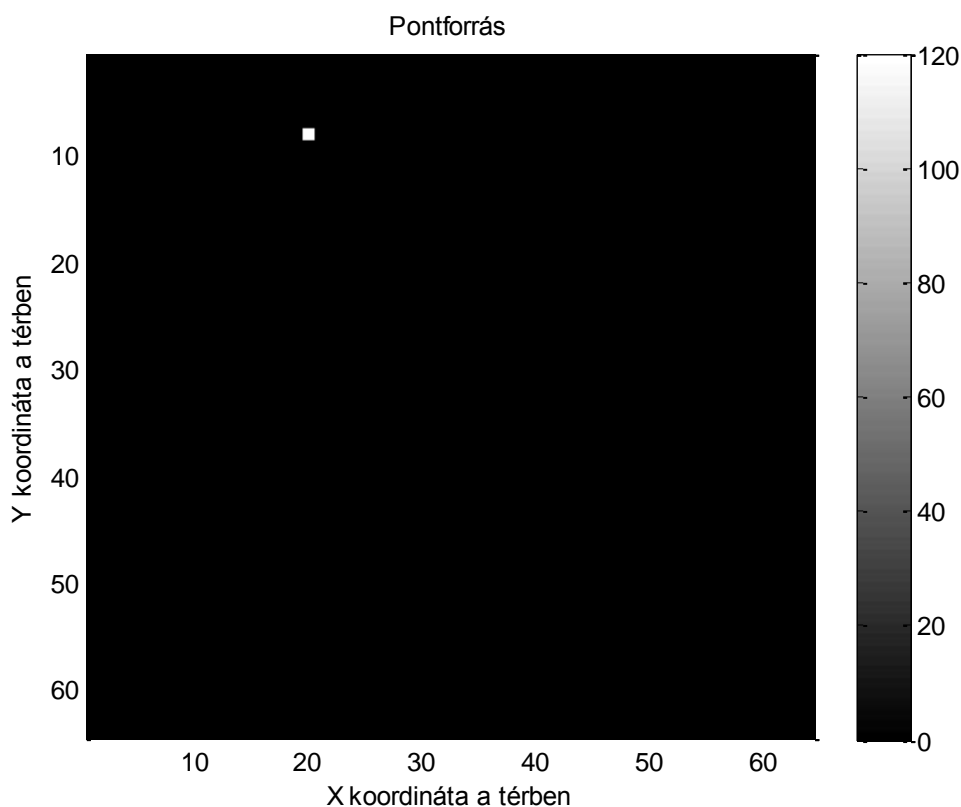
Ahogy a 7. ábrán látható, jelentős változás a Ram-Lak szűrő alkalmazásánál nem látszódott, a zajt nem szűrte. A Hamming illetve Hann-szűrőknél bár a zaj mértéke csökkent, de a kép erősen elmosottá vált. A kérdéses képletek kontrasztja csökkent.

2. mérés: Rendszermátrix használata

1. feladat

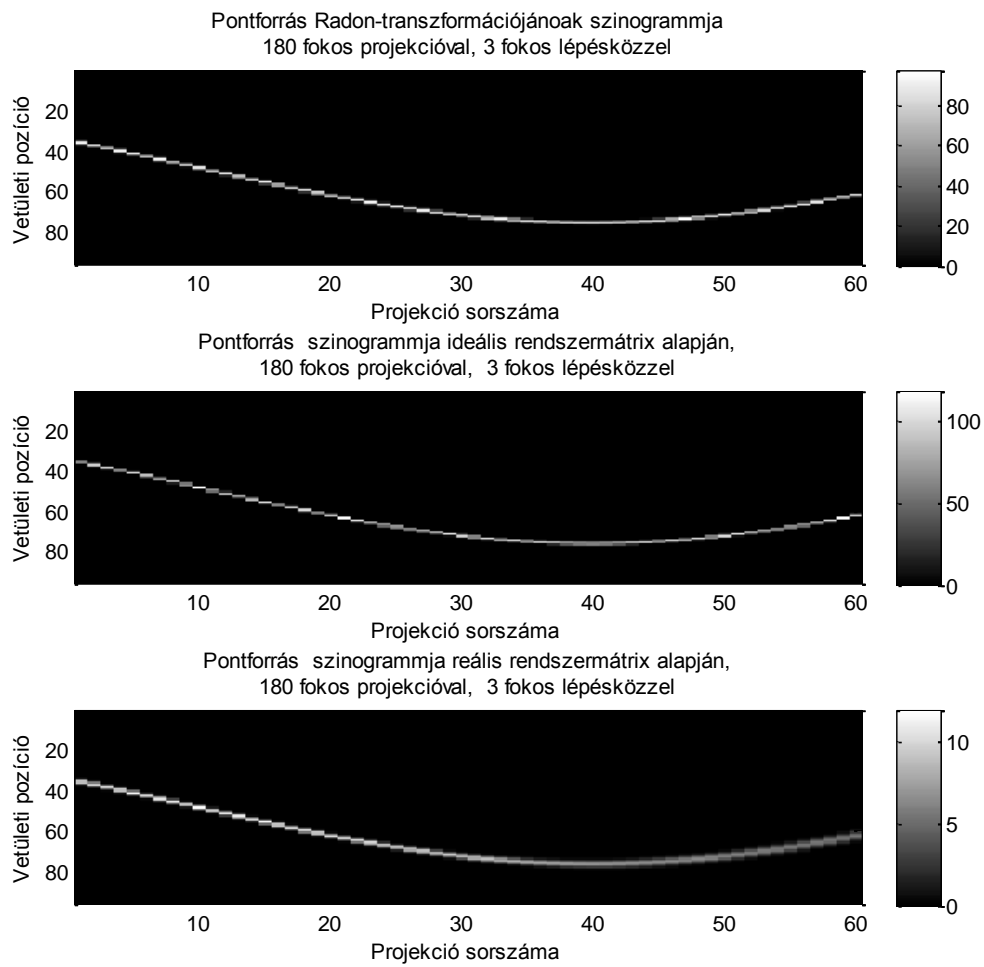
Készítsen egy rendszermátrixot a fenti SPECT rendszerhez (ideális kollimátort feltételezve, a SPECT2Dsystem-matrix fv. segítségével)! A detektor felbontása legyen azonos a Radon transzformáció által használttal (azaz: $projsie:=0$). Hozzon létre egy forrásképet (64 x 64) egyetlen forrásponttal, majd készítsen erről egy szimulált mérést Radon transzformációval is, és a fenti SPECT2DforwardProjSM függvénnyel is! Hasonlítsa össze a két szinogramot!

Hogyan változik a kép, ha a távolságfüggő elkenést is használjuk?

9. ábra: Forráskép (64x64)

Létrehoztuk a 8. ábrán látható forrásképet, majd a feladatkiírásnak megfelelően szinogramokat Radon-transzformációval illetve a feladatban írt függvénnyel – távolságfüggő elkenés nélkül és elkenéssel- ezt mutatja a 9. ábra..

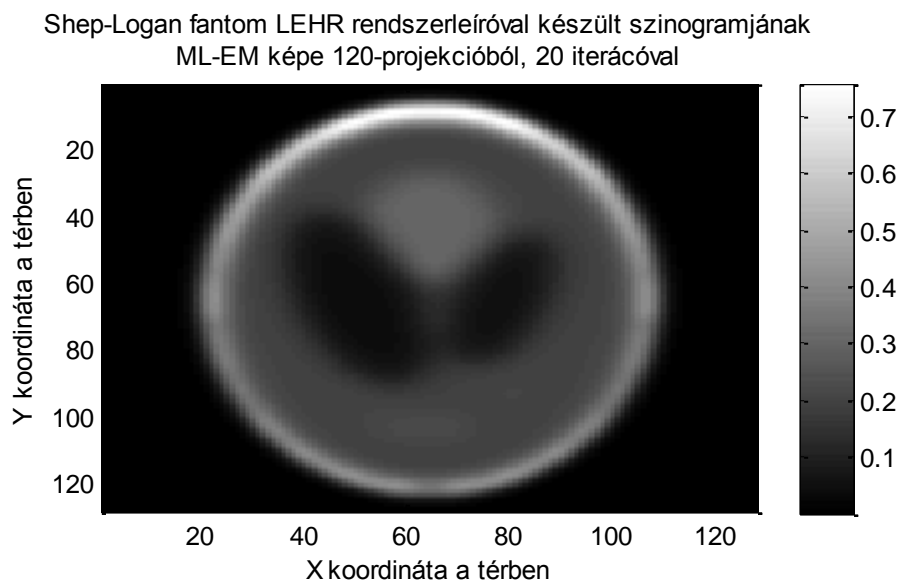
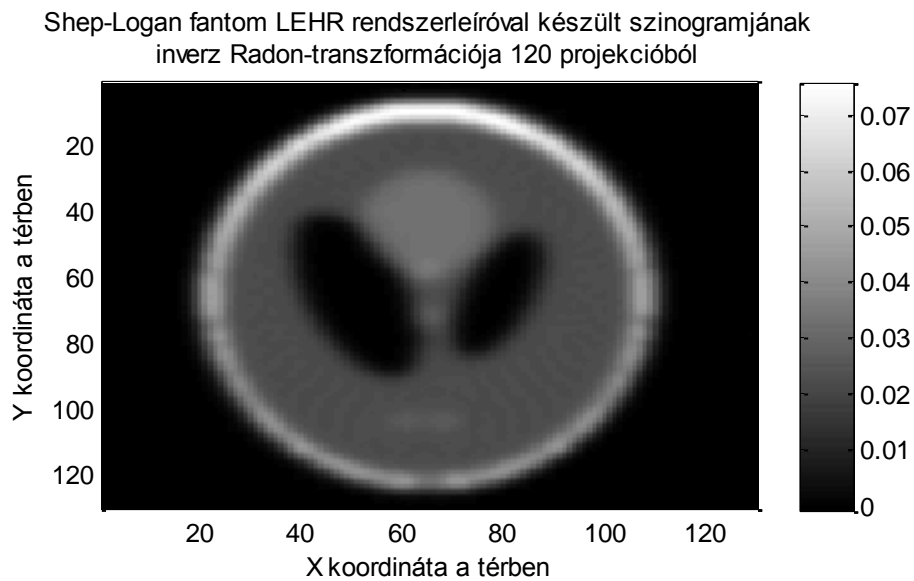
10. ábra: Pontforrás szinogramjai

Az elkenés nélküli szinogramok között lényeges különbséget nem látunk, viszont a valóságosabb távolságfüggő elkenést is tartalmazó kép szinogramja valóban elmosódottabb, főleg a nagyobb projekció számoknál (távolságnál).

3. mérés - Beépített rendszermátrix használata

1. feladat

Hozzon létre egy rendszerleíró a fenti SPECT rendszerhez (a projsize megint legyen 0)!
Készítse el valamelyik forrásfájl (Shepp–Logan, Derenzo) előrevetített képét a `SPECT2DForwardProj` függvénnyel, majd rekonstruálja a képet Radon transzformációval és ML-EM-mel is (10-20 iteráció)! Mit tapasztal?

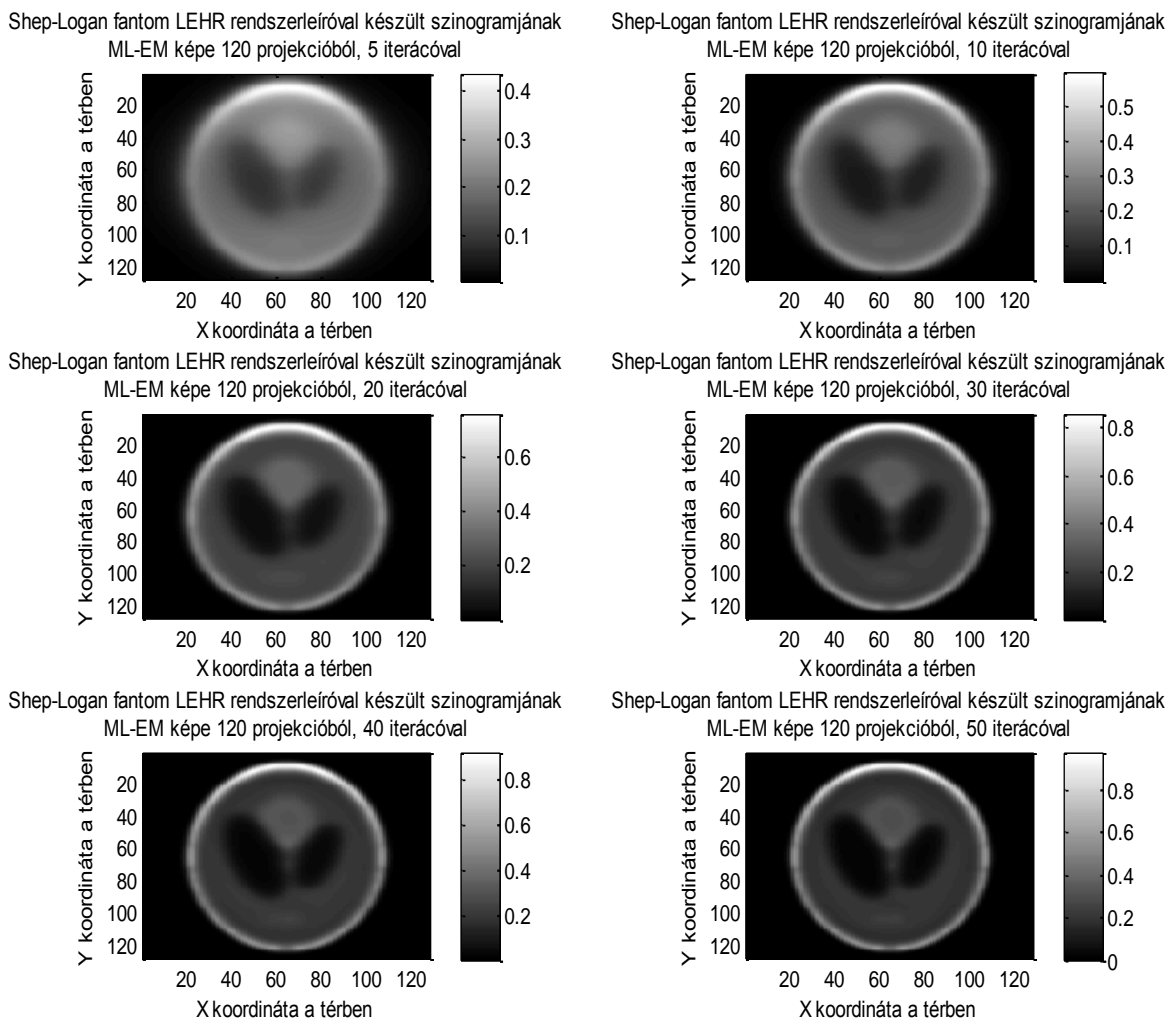

11. ábra: Shepp-Logan fantom LEHR szinogramjának rekonstruált képei

A Radon rekonstrukció gyorsabban futott le és élesebb kontúrokat adott – bár valamivel zajosabbnak tűnik a kép. Az ML-EM rekonstrukció képe sokkal elmosottabb, bár ez függhet az iterációk számától is – ezt a következő feladatban vizsgáljuk.

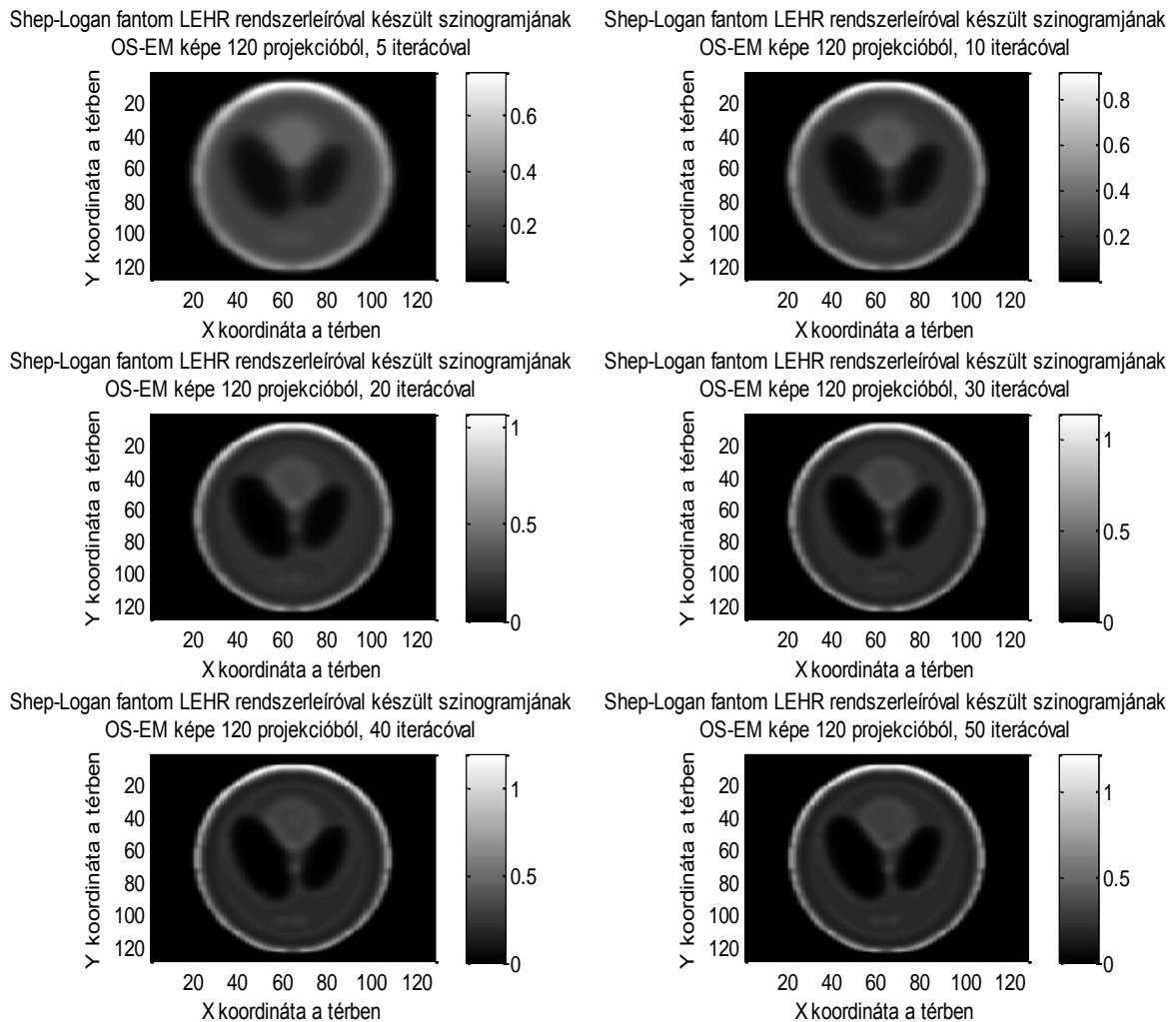
2. feladat

Készítsen egy képsorozatot különböző iteráción szám mellett! Hogyan változik a kép az iteráció szám növelése mellett?

12. ábra:: Shep-Logan fantom ML-EM rekonstrukciója

Az ML-EM rekonstrukciók során az iterációk számával arányosan nőtt a kép elkészítéséhez szükséges idő, de e mellett egyre kontrasztosabb, kevésbé elmosott képet kaptunk.

13. ábra: Shep-Logan fantom OS-EM rekonstrukciója

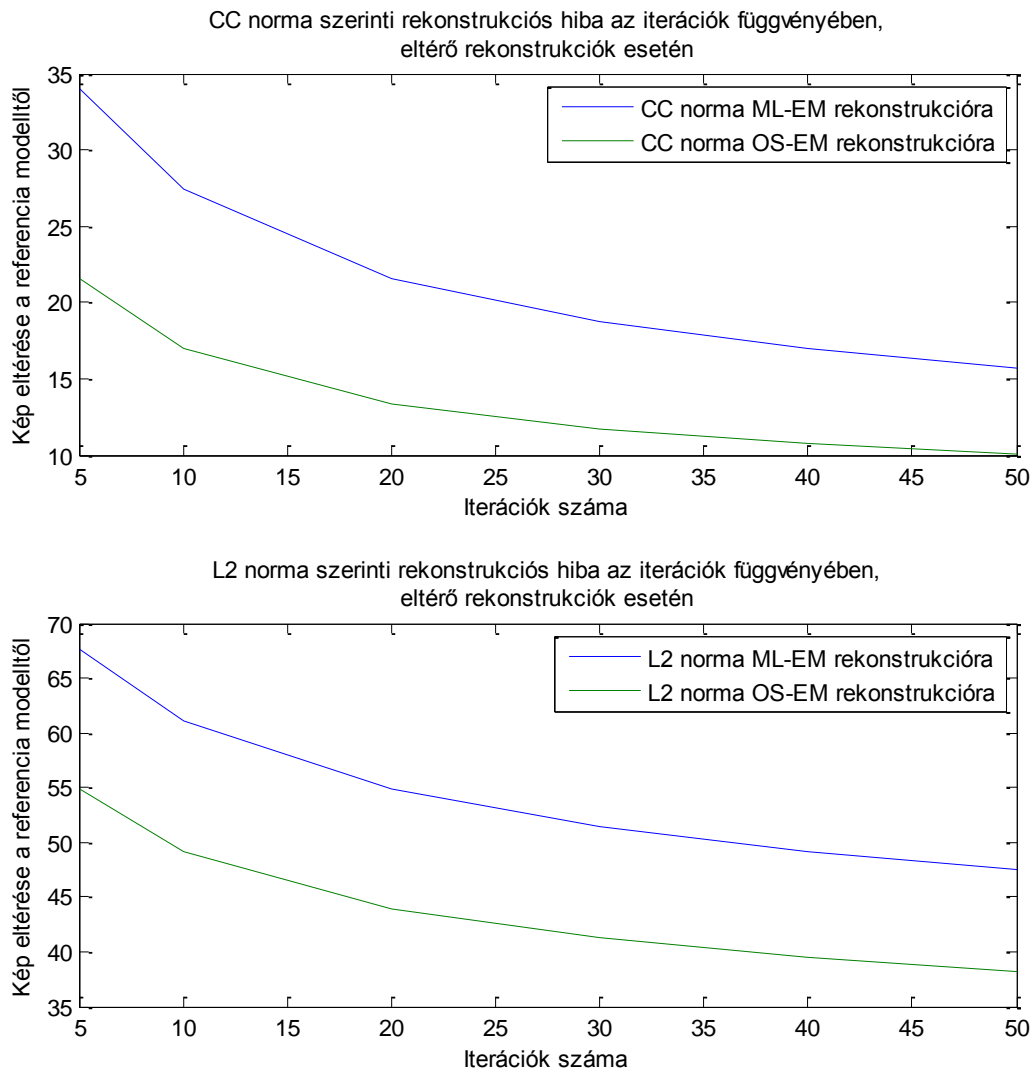
Az OS-EM algoritmus az ML-EM-nél is lassabban futott – az iterációk számának megfelelően itt is nőtt a futási idő – de cserébe kevésbé elmosódott képet kaptunk. A kép alsó részében azonban valamilyen furcsa – lapolódáshoz hasonló – műterméket kaptunk.

3. feladat

Készítsen CC és L2 görbéket az iteráció függvényében ML-EM és OSEM algoritmussal is!
(Ha túl lassan futna, akkor próbáljuk meg inkább 64×64 -es felbontásban!)

Milyen a konvergencia sebessége?

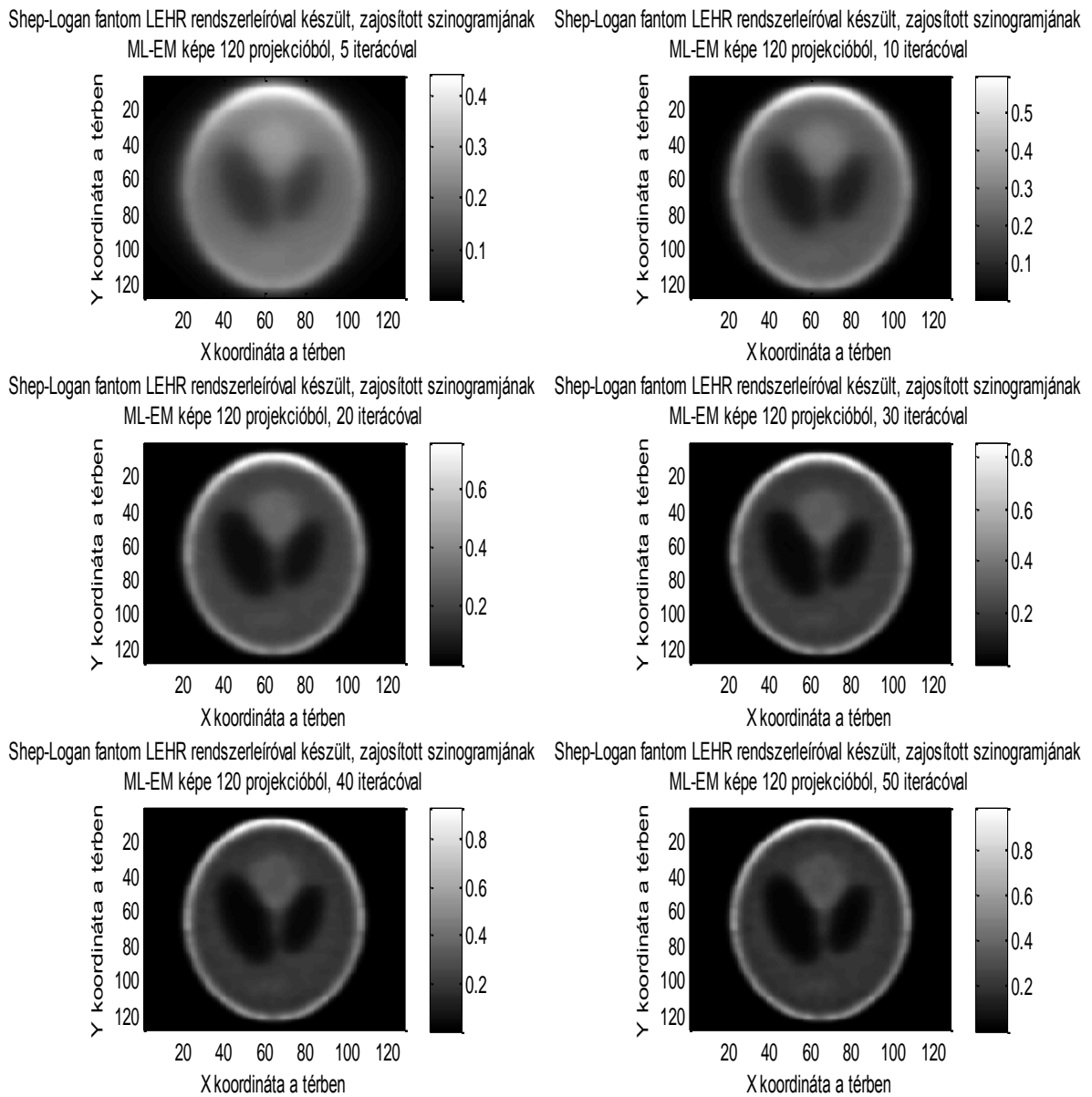
14. ábra: L2 és CC görbék

Mindegyik görbe lefutása exponenciális jellegű. A görbék jellege – a konvergencia sebessége – hasonlóknak tűnik, de az OS-EM esetében a referenciától való eltérés minden esetben kisebb.

4. feladat

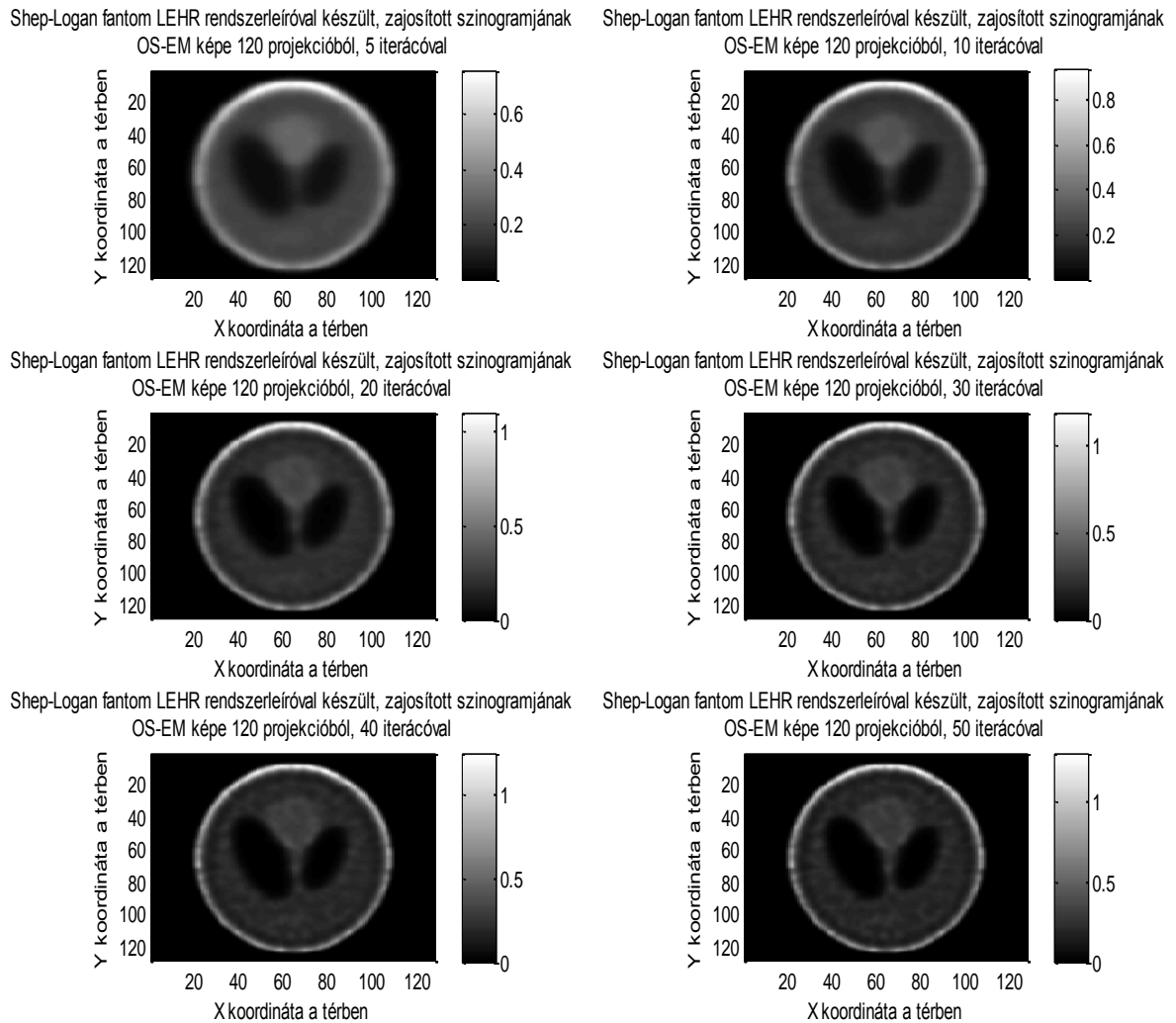
Ismételje meg az MLEM 1–3. feladatokat zajjal terhelt felvétel esetén is!

A zajjal terhelt szinogramok rekonstrukcióit mutatjuk be a következő ábrákon.

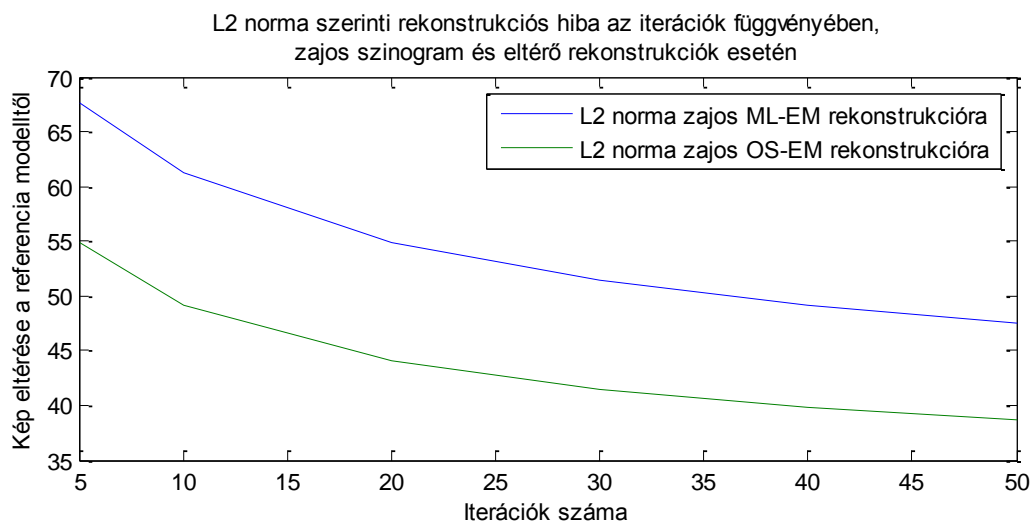
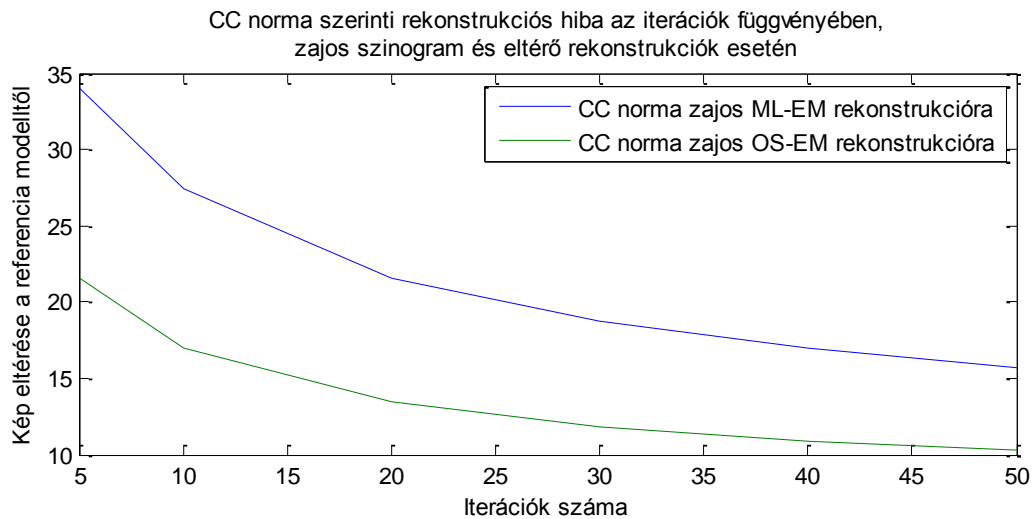
15. ábra: Shep-Logan fantom rekonstrukciói

Az ML-EM rekonstrukció képen a fehér zaj hatása csak igen kis mértékben érvényesült (az elmosódás talán kisebb).

16. ábra: Zajjal terhelt Shep-Logan fantom OS-EM rekonstrukciója

Az OS-EM képeken már jelentősebb különbség látható a fehér zaj hatására – a zaj nélküli képek zavaró elmosódása és az említett „furcsaág” eltűnt - bár helyette a képek „szemcséssé” váltak.

17. ábra: Zajjal terhelt szinogram CC és L2 görbéi

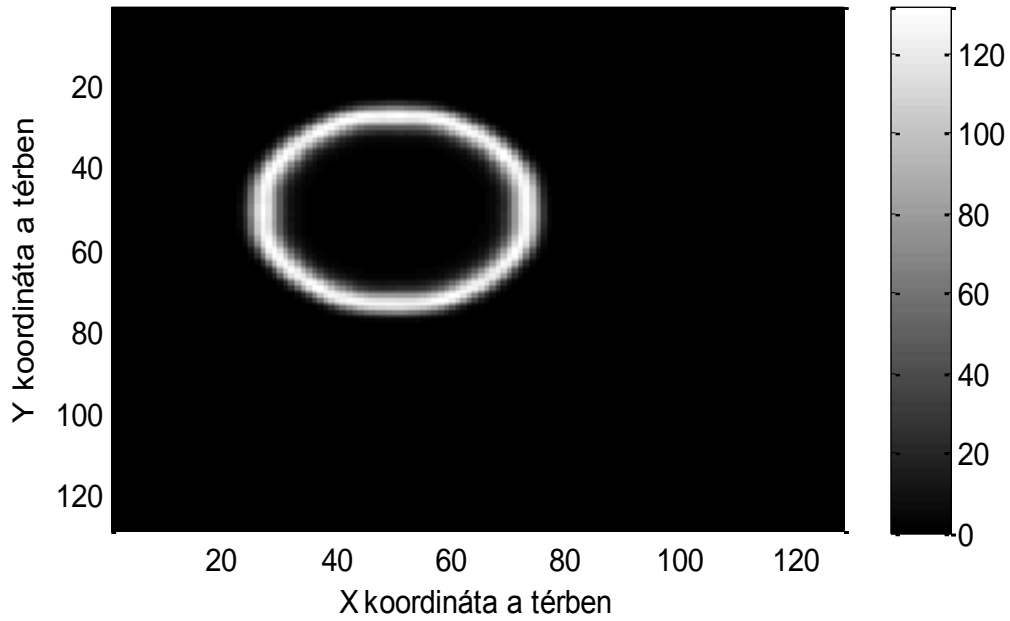
A CC és L2 görbék lefutása továbbra is exponenciális jellegű. A görbék jellege – a konvergencia sebessége – hasonlóknak tűnik, de az OS-EM esetében a referenciától való eltérés minden esetben kisebb – hasonlóan az előzőekhez.

4. mérés – Elnyelés szimulálása

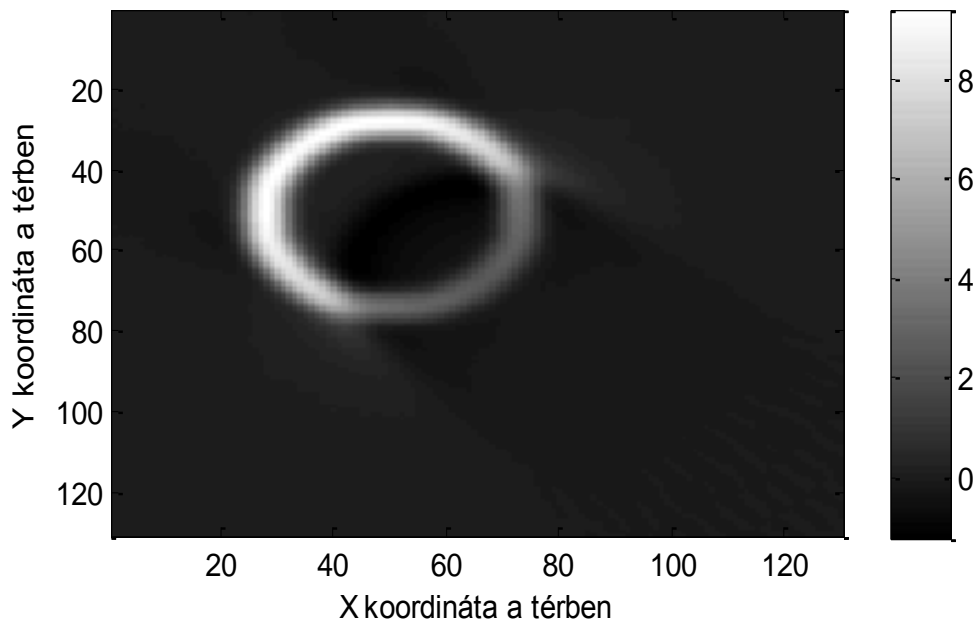
1. feladat

Készítsen elnyeléses szimulációt a gyűrű fantommal! A phantom-ring-128x128 forrást és attenuation-cyl-128x128 elnyelési térképet használja! Rekonstruálja a vetületet iradon-nal, és OSEM-mel is! Mit tapasztal?

Ring fantom LEHR rendszerleíróval készült szinogramjának
OS-EM képe 120 projekcióból, 20 iterációval, a csillapítás figyelembevételével

Ring fantom LEHR rendszerleíróval készült,
zajosított szinogramjának inverz Radon-transzformáltja

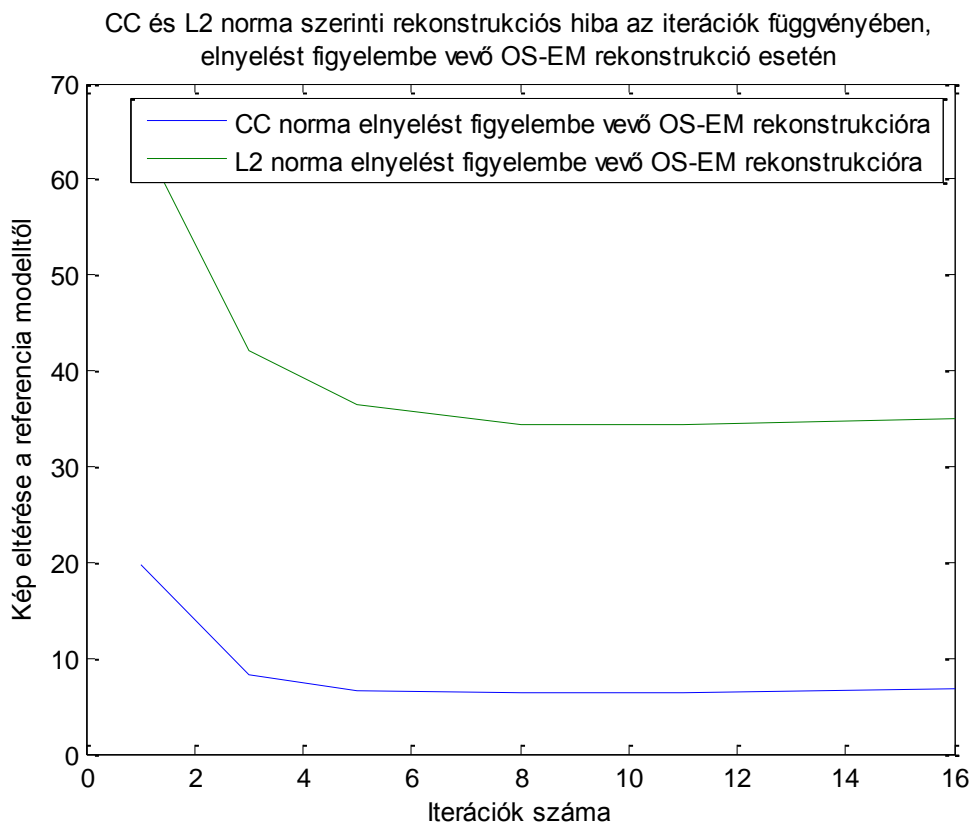

18. ábra: Ring fantom rekonstrukciói

A zajos kép Radon rekonstrukciója során az eredeti képen nem lévő árnyékokat kaptunk. Az adott elnyeléssel korrigáló OS-EM képeken ezt nem láthatjuk – az eredeti gyűrűt kaptuk vissza árnyék nélkül.

2. feladat

Rajzoljon ismét CC és L2 görbét az iteráció függvényében OSEM esetén!

19. ábra: Ring fantom CC és L2 görbéi

Mindegyik görbe lefutása exponenciális jellegű. A görbék konvergenciája azonban gyorsabb – már néhány iteráció után erősen közelítünk a minimális eltéréshez.

A mérés értékelése

A gyakorlat elvégzésével több analitikus és iteratív képrekonstrukciós eljárást megismerhettünk. Ennek során láthattuk, hogy milyen jelentős a megfelelő algoritmus kiválasztása, de feltétlenül figyelembe kell vennünk az analízisre fordított időt is.